

Received: 7 Nov 2020, Revised: 11 Dec 2020

Accepted: 18 Dec 2020

นิพนธ์ต้นฉบับ

การพัฒนารูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้
กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง
อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

นุรรีเยะ ลำเตะเกาะ^{1,*} อิสมาแอ ลำเตะเกาะ¹ รอฮานี อิสลามิกุล²

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ พัฒนารูปแบบ และประเมินรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ศึกษาความต้องการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) โดยใช้แบบสอบถาม 2) ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) และ 3) ขั้นตอนประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ โดยใช้เครื่องมือวัดความสุข 9 มิติของ HAPPINOMETER ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ที่พัฒนาได้ ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรม ได้แก่ มีห้องปฏิบัติธรรม และห้องปฏิบัติศาสนกิจ 2) คุณภาพและมาตรฐาน ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุควรมีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และผ่านการอบรมทักษะการดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานที่ได้มาตรฐานรองรับ ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลจากคนที่รู้ เข้าใจ และมีความชำนาญเฉพาะทาง อีกทั้งมีระบบการดูแลความปลอดภัย และมีระบบการส่งต่อเมื่อผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วย เพื่อเข้ารับการรักษา พักฟื้นอาการป่วย 3) กิจกรรมสร้างความสุข ได้แก่ มีกิจกรรมที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ฝึกความจำ การใช้ความคิด รวมถึงการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เช่น การทำอาหาร การแต่งหน้า ทำผม วาดรูป ระบายสี นวดแผนไทย สปา เพื่อให้ผู้สูงอายุเลือกใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ชอบหรือสนใจ พร้อมทั้งมีกลุ่มเพื่อนได้พูดคุยคลายเหงา 4) ค่าใช้จ่าย ได้แก่ มีหลายราคาให้ผู้ใช้บริการเลือก แบบรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน โดยใช้เครื่องมือวัดความสุข 9 มิติของ HAPPINOMETER คือ Happy Body (สุขภาพดี) Happy Relax (ผ่อนคลายดี) Happy Heart (น้ำใจดี) Happy Soul (จิตวิญญาณดี) Happy Family (ครอบครัวดี) Happy Society (สังคมดี) Happy Brain (ใฝ่รู้ดี) Happy Money (สุขภาพเงินดี) และ Happy work-life (การทำงานดี) และผลการประเมินความพึงพอใจของรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) พบว่าความสุขของผู้สูงอายุหลังจากใช้รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา โดยรวมอยู่ใน ระดับ มาก (Mean = 4.61, SD = 0.49)

คำสำคัญ ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ

¹คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

²ศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านสะเตง อ.เมืองยะลา จ.ยะลา

* Corresponding author: nurreeyah.m@yru.ac.th

Original Article

The Development Model of Day Care Service for The Elderly in The Southern Border Context, A Case Study of the Elderly and Elderly Care Givers, Poh Seang Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Yala

Nuriya Latekeh^{1,*}, Ismaae Latekeh¹, Rohanee Islamickul²

Abstract

The objective of this research and development was to study the need to develop a model and assess the model of day care service for the elderly in the southern border context, a case study of the elderly and elderly care givers, Poh Seang Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Yala. The research was carried out in 3 steps which consisted of 1) The study of the needs of the elderly on a day care service. 2) the model development phase and 3) the evaluation of the effectiveness of the model. The research results indicated as follows: The model of day care service for the elderly in the southern border context, a case study of the elderly and elderly care givers, Poh Seang Subdistrict Administrative Organization, Muang District, Yala consisted of 1) Culture, including having a meditation room and a religious practice room 2) Quality and standards: Caregivers of the elderly should have first aid knowledge and pass training on elderly care skills from a standardized agency. The elderly must be cared for by a refer system when the elderly are sick to receive treatment, and rehabilitation. 3) Activities to create happiness, including activities to become as a part for the elderly to have skills-enhancing activities such as memory training, thinking, including creating work such as cooking, makeup, hairdressing, drawing, coloring, Thai massage, spa for the elderly to choose to spend their free time doing activities that they love or interest, as well as having a group of friends to talk to relieve loneliness. 4) The costs were several prices for users to choose from daily, weekly and monthly. The results of the evaluation of the Satisfaction of the model showed that the overall happiness of the elderly was at a high level (M = 4.61, SD = 0.49).

Keywords: Elderly, Elderly Caregivers, Model for the elderly on a day care

¹ Faculty of Science Technology and Agriculture Yala Rajabhat University

² Ban Sa Taeng Community Health Center

* Corresponding author: nurreeyah.m@yru.ac.th)

บทนำ

ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยจากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing พบว่า หลังจากปี 2552 ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงได้แก่ เด็กและผู้สูงอายุ จะมีจำนวนมากกว่าประชากรในวัยแรงงาน และในปี 2560 จะเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประชากรเด็กน้อยกว่าผู้สูงอายุ จากข้อมูลประชากรของประเทศไทยปี 2556 ประชากรไทยมีจำนวน 64.6 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุมากถึง 9.6 ล้านคน คาดว่าในปี 2573 จะมีจำนวนผู้สูงอายุ 17.6 ล้านคน (ร้อยละ 26.3) และปี 2583 จะมีจำนวนถึง 20.5 ล้านคน (ร้อยละ 32.1) ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้ร่วมกันดำเนินงานเพื่อคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุน สถานภาพ บทบาท และกิจกรรมของผู้สูงอายุ¹ สถานการณ์นี้เป็นผลมาจากการลดภาวะเจริญพันธ์อย่างรวดเร็ว และการลดลงอย่างต่อเนื่องของระดับการตายของประชากร ทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทย เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปสู่สถานะที่มีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่วัยแรงงานและวัยเด็กลดลง การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป และจากการเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างทางสังคมของประเทศ จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้ลักษณะครอบครัว

ขยาย เป็นครอบครัวเดี่ยว มีการเคลื่อนย้ายของแรงงานโดย เฉพาะคนหนุ่มคนสาวที่ละทิ้งบ้านเกิดเข้าไปสู่สังคมเมือง ทำให้ผู้สูงอายุขาดคนดูแล และถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว และดำเนินชีวิตอยู่ตามลำพัง² จากการทำผู้สูงอายุต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันทั้งในด้านความคิด ความเข้าใจ และค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลทำให้ผู้สูงอายุเกิดภาวะเครียด คับข้องใจ และแยกตัวออกจากสังคม และเกิดอาการท้อแท้ในที่สุด ประกอบกับวัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ ๆ คือต้องออกงาน รายได้ต่างๆ ลดลงเมื่อผู้สูงอายุไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ทำให้ไม่มีรายได้³ ขณะเดียวกันแม้ภาครัฐยังมีนโยบายให้เงินสนับสนุนผู้สูงอายุในการเลี้ยงชีพแต่ยังไม่ครอบคลุมในทุกภาคส่วน อีกทั้งยังมีจำนวนเงินที่รัฐบาลสามารถสนับสนุนให้ผู้สูงอายุในการเลี้ยงชีพเป็นเงินจำนวน 600 บาทต่อเดือนสำหรับผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี เป็นเงินจำนวน 700 บาท สำหรับผู้ที่มีอายุ 70-79 ปี เป็นเงินจำนวน 800 บาท สำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุ 80-89 ปี และเป็นเงินจำนวน 1,000 บาท สำหรับผู้สูงอายุที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไปนั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่ค่าครองชีพสูง นอกจากนี้ปัญหาหลักทางด้านสุขภาพของผู้สูงอายุเองที่มีภาวะเสื่อมโทรมลงตามวันและเวลาทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การเคลื่อนไหวที่ช้าลง

สายตาเริ่มมองไม่ชัด การได้ยินลดลง นอกจากนี้ผู้สูงอายุต้องเผชิญกับปัญหาเรื่องภาวะสุขภาพ เช่น การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง และความสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลดลง ซึ่งอาจเกิดจากปัญหาการเจ็บป่วยเดิม³

จากการสำรวจที่ผ่านมาพบว่าผู้สูงอายุที่อายุเฉลี่ย 75 ปี มีการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังอย่างน้อย 3 โรค และต้องรับประทานยาตามคำสั่งของแพทย์อย่างน้อย 5 ชนิด⁴ และหนึ่งในสี่ของผู้สูงอายุที่มีภาวะทุพพลภาพจากปัญหาสุขภาพ เป็นเหตุให้ไม่สามารถทำกิจกรรมที่เคยทำได้ร้อยละ 18.9 มีปัญหาสุขภาพเหล่านี้ยาวนานกว่า 6 เดือน เป็นภาวะทุพพลภาพระยะยาว เป็นเหตุให้มีค่าใช้จ่ายในการดูแลสูงและต้องการคนดูแลตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังต้องเผชิญกับปัญหาทั้งทางด้านจิตใจ และสังคมอีกด้วย⁵ ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จะส่งผลกระทบต่อถึงกันและกันเป็นวงจรไม่รู้จบ และมีผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง นอกจากนั้นจากปัญหาดังกล่าวส่งผลทำให้ผู้สูงอายุเป็นภาระในการดูแลมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ ยังมีผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารประเทศ ทั้งนี้ เพราะเมื่อโครงสร้างประชากร เริ่มขยับไปสู่การมีประชากรสูงอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ สัดส่วนของประชากรวัยทำงาน ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก็จะลดน้อยลง แม้ว่าปัจจุบัน รัฐบาลได้กำหนดให้การเตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น

ยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ไว้แล้ว การที่รัฐ ต้องกำหนดแผนงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้อย่างเป็นทางการนั้น เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางประชากรของประเทศ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของประชากรสูงอายุ⁶

นุรริยะ ล่าเตะเกะ และคณะ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามความต้องการของผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครยะลา ด้วยสถิติด้วยสถิติ Binary Logistic Regression แสดงด้วยค่า adjusted odds ratio และ 95% confidence interval (95% CI) โดยนำแนวคิดพฤติกรรมของผู้บริโภค 6 W's และ 1H และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม (Social Cognitive Theory) พบว่าเพศชายมีการยอมรับธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) น้อยกว่าเพศหญิง .93 เท่า ค่าของความเชื่อมั่น 95% (95% CI) อยู่ระหว่าง (.78 -1.39) กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลามมีการยอมรับธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธ 2.16 เท่า ค่าของความเชื่อมั่น 95% (95% CI) อยู่ระหว่าง (.66 -1.13) กลุ่มตัวอย่างที่โสดมีการยอมรับธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day

care) น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่สมรส 1.17 เท่า ค่าของความเชื่อมั่น 95% (95% CI) อยู่ระหว่าง (.63 -2.14) กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีการการยอมรับธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ > 40,000 บาท 1.87 เท่า ค่าของความเชื่อมั่น 95% (95% CI) อยู่ระหว่าง (1.00 -3.48) และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับจ้างมีการการยอมรับธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2.61 เท่า (95% CI = 1.45 – 4.69)⁶ จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ พัฒนารูปแบบ และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ แนวคิดพฤติกรรมของผู้บริโภค 6 W's และ 1H และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura มาอธิบายการพัฒนารูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา

วัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาความต้องการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา

2) เพื่อพัฒนารูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา

3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นการศึกษาความต้องการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) 2) ขั้นการพัฒนารูปแบบ และ 3) ขั้นประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการศึกษาความต้องการบริการการดูแลผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ

เพื่อศึกษาความต้องการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากร คือ ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา จำนวน 419 คน⁷

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 65 คน

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria)

1. อาศัยอยู่ในเขตตำบลเปาะเส้ง
2. ยินดีเข้าร่วมวิจัย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

1. ย้ายภูมิลำเนาไม่สามารถตามได้
2. สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง
3. ไม่ยินดีเข้าร่วมวิจัยอีกต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการ รูปแบบบริการการดูแลผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับไปใช้ จัดกลุ่มโดยวิธีการกำหนดเกณฑ์ตามช่วงคะแนน ตามแนวคิดของเบสท์⁸ โดยใช้คะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนนต่ำสุดและนำมาหารด้วยจำนวนกลุ่มหรือระดับการวัดที่ต้องการ คือ 3 ระดับ

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความต้องการ
3.68 – 5.00	มาก
2.34 – 3.67	ปานกลาง
1.00 – 2.33	น้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้การบริการผู้สูงอายุการดูแลระหว่างวันแบบไปเช้าเย็นกลับ และส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ พิจารณาหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วย (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ีแอลฟา ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยวิธีของ Kuder Richardson (KR – 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ค่าความเชื่อมั่น = .72

ทัศนคติต่อการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) = .80

ความรู้เกี่ยวกับการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ค่าความเชื่อมั่น = .76

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ พัฒนารูปแบบ และประเมินรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ผู้วิจัย แนวคิดพฤติกรรมของฌูร์โฌค 6 W และ 1H ประกอบด้วย Who What Why When Where Whom และ How⁹ และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura Albert. (1977)¹⁰ มาอธิบายการพัฒนารูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ โดยแบ่งกลุ่มการสนทนาออกเป็นครั้งละ 2 กลุ่ม กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา ประจำกลุ่ม ๆ ละ 1 คน และผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม ๆ ละ 1 คน ใช้เวลาดำเนินการ 2 ชั่วโมง หลังจากสนทนากลุ่มเสร็จ ผู้วิจัยสรุปใจประเด็นสนทนาแล้วให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติการแจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) และนำเสนอข้อมูลสรุปในเชิงเนื้อหา (narrative summary)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการพัฒนารูปแบบบริการการดูแลผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ

1. ออกแบบพัฒนารูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ โดยการสนทนากลุ่ม (focus group)

2. พัฒนารูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้

ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา รวมจำนวน 12 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา มีดังนี้ 1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง 2) ผู้บริหารโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลโยโป 3) ผู้ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 5 คน และ 4) ผู้สูงอายุ จำนวน 5 คน รวมจำนวน 12 คน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบบริการการดูแลผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ

1. นำรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา ไปทดลองใช้

1.1 ทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก

1.2 ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ที่อยู่ในสถานการณจริง นักเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา ระยะเวลาทดลอง จำนวน 8 สัปดาห์ บูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนผู้สูงอายุ ประเมินโดยการสัมภาษณ์ และใช้เครื่องมือวัดความสุข 9 มิติของ HAPPINOMETER

2. ประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเข้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแล ผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา จากตาราง 1 ประเมินความพึงพอใจรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเข้าเย็น

กลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก (M=4.530, SD=0.556)

3. สรุปผลรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเข้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา

จริยธรรมการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ได้หมายเลขรับรอง 121/2563 ลงวันที่ 4 สิงหาคม 2563

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินความพึงพอใจ รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเข้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา

หัวข้อประเมิน	Mean	SD	ระดับการประเมิน
ความเหมาะสมของรูปแบบกับบริบท	4.516	0.504	ระดับมาก
ประโยชน์ต่อหน่วยงาน	4.347	0.616	ระดับมาก
ประโยชน์ต่อสถานประกอบการ	4.636	0.578	ระดับมาก
ความเป็นไปได้ในการนำมาใช้จริง	4.516	0.504	ระดับมาก
ความสุขในการใช้รูปแบบ	4.636	0.578	ระดับมาก
โดยรวม	4.530	0.556	ระดับมาก

1. ความต้องการบริการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ โดยการใช้แบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการห้องพักเดี่ยว และห้องพักรวมสะอาด มีบริการอาหาร และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก (Mean=4.39, SD=0.63) ต้องการห้องปฏิบัติธรรม และห้องปฏิบัติศาสนกิจ อยู่ในระดับมาก (Mean=4.62, SD=0.50) ต้องการผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับมาก (Mean=4.41, SD=0.62) ผู้ดูแลต้องต้องมีความรู้ และผ่านการอบรมทักษะการดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานที่ได้มาตรฐานรองรับ อยู่ในระดับมาก (Mean=4.45, SD=0.62) ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลจากคนที่รู้เข้าใจ และมีความชำนาญเฉพาะทาง อีกทั้งมีระบบการดูแลความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (Mean=4.70, SD=0.52) ต้องมีกิจกรรมที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ฝึกความจำ การใช้ความคิด รวมถึงการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เช่น การทำอาหาร การแต่งหน้าทำผม วาดรูป ระบายสี เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุเลือกใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ชอบหรือสนใจ พร้อมทั้งมีกลุ่มเพื่อนได้พูดคุยคลายเหงา อยู่ในระดับมาก (Mean=4.62, SD=0.50) รูปแบบบริการต้องมีระบบการส่งต่อเมื่อผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วย เพื่อเข้ารับการรักษา พักฟื้นอาการป่วย อยู่ในระดับมาก (Mean=4.46, SD=0.62) และค่าใช้จ่ายหลายราคา คือ รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับมาก (Mean=4.39, SD=0.63)

2. รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามแนวคิดพฤติกรรมของผู้บริโภค 6 W's และ 1H ดังนี้

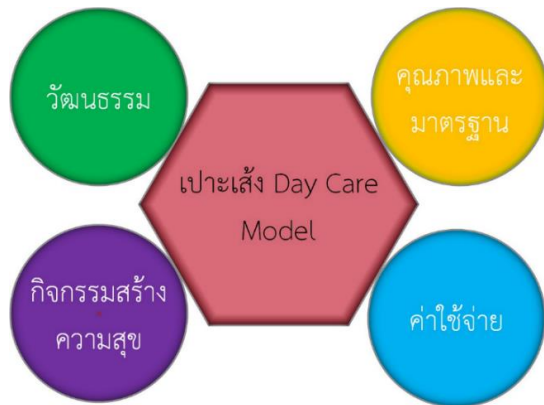
Who คือ ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ **What** และ **How** คือ ความต้องการรูปแบบบริการ เปาะเส็ง Day Care Model ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรม ได้แก่ มีห้องปฏิบัติธรรม และห้องปฏิบัติศาสนกิจ 2) คุณภาพและมาตรฐาน ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุควรมีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และผ่านการอบรมทักษะการดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานที่ได้มาตรฐานรองรับ ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลจากคนที่รู้ เข้าใจ และมีความชำนาญเฉพาะทาง อีกทั้งมีระบบการดูแลความปลอดภัย และมีระบบการส่งต่อเมื่อผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วย เพื่อเข้ารับการรักษา พักฟื้นอาการป่วย 3) กิจกรรมสร้างความสุข ได้แก่ มีกิจกรรมที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ฝึกความจำ การใช้ความคิด รวมถึงการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เช่น การทำอาหาร การแต่งหน้า ทำผม วาดรูป ระบายสี นวดแผนไทย สปา เพื่อให้ผู้สูงอายุเลือกใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ชอบหรือสนใจ พร้อมทั้งมีกลุ่มเพื่อนได้พูดคุยคลายเหงา 4) ค่าใช้จ่ายหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน

Where คือ ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส็ง อำเภอเมืองจังหวัดยะลา

Why คือ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย

When คือ เมื่อผู้สูงอายุอยู่บ้านคนเดียว ลูกหลานออกไปทำงานนอกบ้าน

Whom คือ ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม (Social Cognitive Theory) แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เปาะเส้ง Day Care Model

3. ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) โดยใช้เครื่องมือวัดความสุข 9 มิติของHAPPINOMETER คือ Happy Body (สุขภาพดี) Happy Relax (ผ่อนคลายดี) Happy Heart (น้ำใจดี) Happy Soul (จิตวิญญาณดี) Happy Family (ครอบครัวดี) Happy Society (สังคมดี) Happy Brain (ใฝ่รู้ดี) Happy Money (สุขภาพเงินดี) และHappy work-life (การงานดี) พบว่าความสุขของผู้สูงอายุหลังจากใช้รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=4.61, SD=0.49)

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา ได้แก่ แบบห้องพักเดี่ยว และห้องพักรวม สะอาด มีบริการอาหาร และมีผู้ดูแลผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก (M=4.39, SD=0.63) มีห้องปฏิบัติธรรม และห้องปฏิบัติศาสนกิจ อยู่ในระดับมาก (M=4.62, SD=0.50) ผู้ดูแลผู้สูงอายุควรมีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น อยู่ในระดับมาก (M=4.41, SD=0.62) ผู้ดูแลต้องมีความรู้ และผ่านการอบรมทักษะการดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานที่ได้มาตรฐานรองรับอยู่ในระดับมาก (M=4.45, SD=0.62) ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลจากคนที่รู้เข้าใจ และมีความชำนาญเฉพาะทาง อีกทั้งมีระบบการดูแลความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (M=4.70, SD=0.52) มีกิจกรรมที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ฝึกความจำ การใช้ความคิด รวมถึงการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เช่น การทำอาหาร การแต่งหน้าทำผม วาดรูป ระบายสี เป็นต้น เพื่อให้ผู้สูงอายุเลือกใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ชอบหรือสนใจ พร้อมทั้งมีกลุ่มเพื่อนได้พูดคุยคลายเหงา อยู่ในระดับมาก (M=4.62, SD=0.50) มีระบบการส่งต่อเมื่อผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วย เพื่อเข้ารับการรักษา พักฟื้นอาการป่วย อยู่ในระดับมาก (M=4.46, SD=0.62) และค่าใช้จ่ายหลายราคา เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับมาก (M=4.39, SD=0.63) สอดคล้องกับภิญญาดา รื่นสุขศึกษา เรื่องรูปแบบการตลาดธุรกิจการ

ให้บริการดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการตลาดธุรกิจการให้บริการมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมกับคุณลักษณะของผู้สูงอายุ และประสิทธิภาพของการตลาดธุรกิจให้บริการดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลจากคนที่รู้ เข้าใจ และมีความชำนาญเฉพาะทาง อีกทั้งมีระบบการดูแลความปลอดภัย มีกิจกรรมที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ เช่น ฝึกความจำ การใช้ความคิด รวมถึงการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เช่น การทำอาหาร การแต่งหน้า ทำผมหวดรูป ระบายสี นวดแผนไทย สปา เพื่อให้ผู้สูงอายุเลือกใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่ชอบหรือสนใจ พร้อมทั้งมีกลุ่มเพื่อนได้พูดคุยคลายเหงา 4) ค่าใช้จ่ายหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน

2. รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา ที่ได้จากการวิจัย คือ เปาะเส้ง Day Care Model ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรม ได้แก่ มีห้องปฏิบัติธรรม และห้องปฏิบัติศาสนกิจ 2) คุณภาพและมาตรฐาน ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุควรมีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และผ่านการอบรมทักษะการดูแลผู้สูงอายุจากหน่วยงานที่ได้มาตรฐานรองรับ ผู้สูงอายุต้องได้รับการดูแลจากคนที่รู้ เข้าใจ และมีความชำนาญเฉพาะทาง มีระบบการดูแลความปลอดภัย และมีระบบการส่งต่อเมื่อผู้สูงอายุเกิดการเจ็บป่วย เพื่อเข้ารับการรักษา พักฟื้นอาการป่วย และค่าใช้จ่ายหลายราคา เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ใช้บริการ¹¹

3. ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) หลังจากใช้รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=4.61, SD=0.49) โดยใช้เครื่องมือวัดความสุข 9 มิติ ของ HAPPINOMETER สามารถอธิบายได้ว่า เปาะเส้ง Day Care Model เปรียบเสมือนรูปแบบที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุที่ต้องการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขเมื่อได้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดพฤติกรรมของผู้บริโภค 6 W's และ 1H และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura

3. ประเมินความพึงพอใจของรูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) หลังจากใช้รูปแบบบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ กรณีศึกษาผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=4.61, SD=0.49) โดยใช้เครื่องมือวัดความสุข 9 มิติ ของ HAPPINOMETER สามารถอธิบายได้ว่า เปาะเส้ง Day Care Model เปรียบเสมือนรูปแบบที่เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุที่ต้องการบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามบริบทชายแดนใต้ ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขเมื่อได้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดพฤติกรรมของผู้บริโภค 6 W's และ 1H และแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม (Social Cognitive Theory) ของ Bandura

ข้อเสนอแนะ

การนำข้อเสนอแนะผลการวิจัยไปใช้

1. นำข้อมูลที่ได้ไปเผยแพร่ให้แก่สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องด้านธุรกิจการดูแลผู้สูงอายุ

เพื่อนำไปใช้ในการให้บริการให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และเตรียมรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

2. นำรูปแบบ เปาะเส้ง Day Care Model ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร วิทยาการธุรกิจสุขภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาแบบบริการผู้สูงอายุ แบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) แบบสากล เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับเปลี่ยน เตรียมรับสังคมผู้สูงอายุในอนาคต และการให้บริการให้มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) .[ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2563 จาก <https://fopdev.or.th/สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์>.
2. มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2556 โดย มส.ผส. “ประเทศไทยกับสังคมผู้สูงอายุ”. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2563 จาก <https://il.mahidol.ac.th/th/i-Learning-Clinic/general-articles>.
3. Lehman, C. A., & Poindexter, A. Gerontological Nursing: Competencies for care. In K. L.Mauk (Ed.),The ageing population. Massachusetts: Jone and Bartlett; 2006.
4. Moon, O. R. Outcome and recommendations of International meeting on community health care for older persons in urban areas. Paper presented at the International Meeting on Community health care for older person in urban areas, Paper presented at the WHO Kobe Center; 2001.
5. กาญจนา พิบูลย์ และคณะ. รูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุแบบไปกลับในโรงพยาบาล มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2557
6. นูรีย๊ะ ลำเตะเกะ, อิสมาแอ ลำเตะเกะ แลรอรอ ฮานี อิสลามิกกุล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับธุรกิจบริการผู้สูงอายุแบบไปเช้าเย็นกลับ (Day care) ตามความต้องการของผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครยะลา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา; 2562
7. องค์การส่วนตำบลเปาะเส้ง. สถิติข้อมูลประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลเปาะเส้ง อ.เมือง จ.ยะลา; 2563
8. Best, J. W. Research in Education. (3 rd ed). New Jersey: Prentice hall Inc; 1977.
9. Bandura Albert. Social learning theory. Pantrice. Hall, Inc, 1977.
10. ฉัตยาพร เสมอใจ. การบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. 2549.
11. ภิญญดา รื่นสุข. รูปแบบการตลาดธุรกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร , หลักสูตรบริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี; 2558